Anul IV. — Nr. 2 15 Septemvrie 1940

ÎNSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Director: **TRAIAN BRĂILEANU**

CUPRINSUL

ARTICOLE

Traian Brăileanu . . . . . Singurătatea geniului
George Macrin . . . . . Refugiaţii
Ernest Bernea . . . . . . Despre bunătate
Ing. Ion Fotiade . . . . . Problema muncitorului Romin
T. B. . . . . Tinereţe fără odihnă
Vasile Runcu . . . . . . Îmbuibare şi sărăcie
⁂ Ce a tăiat cenzura...

REVISTA CĂRŢILOR

Travaux du XIV-e Congrès international de Sociologie *(V. R.)*;
Rădulescu-Motru C., Timp şi destin *(T. B.)*

REVISTA REVISTELOR

Ephemeris Dacoromana; *Arhiva*; *Spirit militar modern* (V. R.).

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA:
BUCUREŞTI, strada Uranus 23 A

7 Lei Exemplarul

Apar de două ori pe lună

Abonamentul pentru 1 an . . . . Lei 150
Exemplarul . . . . „ 7

Fiecare număr va avea cel puțin 32 pagini
Manuscrisele nu se înapoiază

Inscris la Tribunalul Ilfov, Secția I, Nr. 70/1940

În ziua de

şase Septemvrie 1940

LEGIUNEA

a făcut un pas înainte

spre biruinţă

ANUL IV. Nr. 2 15 Septemvrie 1940

Insemnări Sociologice

Director: ***TRAIAN BRĂILEANU***

Singurătatea geniului

I

Guy de Maupassant ne descrie într'o schiță „Singurătate" [1] starea sufletească a intelectualului din secolul al XIX-lea. Cu toate străduințele de a intra în comuniune sufletească cu semenii săi, omul rămine singur. Inchis în lumea sa subiectivă din care nu poate evada, el nu poate intra în conștiința altuia, oricită simpatie și dragoste l-ar lega de cineva. In această schiță, *Maupassant* dă expresie influenței filosofiei subiectiviste și individualiste a secolului său asupra clasei intelectualilor. *Renouvier* este un reprezentant tipic al acestei filosofii. Tot pe acest drum merge și filosofia germană. *Dilthey*, cu a sa filosofie a „înțelegerii" [2] inaugurează acea direcție care culminează, în sociologie, în opera lui *Max Weber*, iar în teoria cunoașterii în cea a lui *Edm. Husserl*. *Tazerout* il apropie pe *Dilthey* de *Max Stirner*, deci de un subiectivism extrem. In orice caz punctul de plecare al lui *Dilthey* pentru cunoașterea lumii și a oamenilor este cunoașterea Eului propriu, *autobiografia*: „reflexiunea omului înspre sine însuși rămine baza și punctul de țintă". „Pe baza intuiției și a comprehensiunii de *sine*, și într'o reciprocitate constantă a acestor doi termeni, se va forma comprehensiunea manifestărilor *altuia și* a persoanei *altuia*" [3]. Pe altă cale, dar totuș în aceeași direcție, inaintează cercetările lui *Windelband* și *Rickert*, cari ajung la o separațiune radicală între „științele naturii" și „științele spiritului", între „științele fizice" și

---

[1] Schița se găsește în romînește în vol. 156—158 a, din „Biblioteca Minerva": *Guy de Maupassant*, Strigăt de alarmă. Trad. de Niculescu-Varone.

[2] Vezi asupra lui *Dilthey* studiul lui *Tazerout*, L'Oeuvre de Dilthey (Contribution à l'histoire de la Sociologie en Allemagne), în „Revue Internationale de Sociologie" 1938 (Nos. VII—VIII).

[3] Scos din studiul d-lui *Tazerout*.

„istorie". *A. D. Xenopol* e unul din reprezentanții cei mai străluciți ai acestei direcții filosofice.

Pe plan filosofic, logic și ontologic, problema raportului între „individual" și „general" se ivește chiar la începuturile filosofiei, iar *Platon* încearcă să-i dea o deslegare definitivă prin teoria ideilor. *Aristotel* descoperă laturea atacabilă a idealismului platonic, dar nu găsește o rezolvare mai fericită. La el „individualul" își redobîndește primatul din punct de vedere *ontologic*, dar „generalul" își păstrează primatul din punct de vedere *epistemologic*. Contradicția aceasta rămîne un veșnic isvor de conflicte și polemici. In Evul Mediu ea stîrnește lupta între nominaliști și universaliști, în timpurile moderne ea apare subt cele mai diferite înfățișări, mai ales după ce metafizica „dogmatică" a lui *Leibniz* fu atacată de criticismul kantian. *Renouvier* pornind dela Kant și neputîndu-se împăca cu separațiunea lumii fenomenale de cea noumenală, separațiune pe care se sprijină întreaga clădire criticistă, se întoarce la *Leibniz*, dar se oprește iarăși pe o pozițiune care deschide toate drumurile scepticismului și pesimismului. In Germania, filosofia se fărîmițează într'o mulțime de școli, cari totuși pot fi prinse în trei mari categorii. Adepților unui materialism extrem li se opun fenomenaliștii extremi, iar a treia categorie profesează un dualism radical, proclamînd o separațiune definitivă și inconciliabilă între *filosofia naturii* și *filosofia culturii*.

Pe plan sociologic, această problemă apare sub înfățișarea raportului între individ și societate. Dar pînă la constituirea sociologiei, care atacă această problemă din toate laturile ei, ea formează obiectul diferitelor științe sociale particulare: morala, politica, religia, economia, estetica. Ea intră apoi și în biologie, mai ales în biologia umană. Și trebue să notăm că problema raportului între individ și societate nu numai că urmează în istoria filosofiei soarta problemei generale a raportului între „individual și „general", ci ea stă în centrul interesului, ea constitue motivul cel mai puternic pentru căutarea unei deslegări a problemei.

Trebue să ne străduim a găsi o deslegare a acestei probleme care să satisfacă toate postulatele unei cercetări științifice, obiective. Societatea este un produs natural și supusă deci legilor naturii. Dar limitele trase societății umane de natură sînt foarte înguste. Depășirea acestor limite, trecerea societății în *istorie*, în sfera spirituală, se datorește, așa credem că se poate demonstra, nașterii sufletelor individuale și comuniunii lor. Ne mai rămine însă să înlăturăm, pentru totdeauna, îndoelile ce s'ar putea ivi cu privire la libertatea individuală, la autonomia individului.

Dacă individul e prins, prin comuniunea cu semenii săi, într'o comunitate, își mai păstrează el libertatea și autonomia sa? Nu presupune oare libertatea și autonomia o izolare de ceilalți indivizi? Nu este în fond comuniunea numai o iluzie? Adică: n'are *Maupassant* dreptate afirmînd, prin gura personagiului din schița sa, că individul nu poate pătrunde în conștiința altuia? N'au, deci, fenomenaliștii totuși dreptate? Oricîtă „înțelegere" am avea pentru stările sufletești ale altuia, nu ne dobîndim oare această înțelegere numai prin analogie cu stările noastre sufletești?

Ni s'ar putea obiecta deci că deslegarea noastră ne-a fost sugerată mai mult de dorințe, decît de o observație atentă și de o interpretare obiectivă a faptelor. Ar urma să așteptăm o verificare și confirmare a teoriei noastre din partea specialiștilor, în primul rînd din partea psihologilor și pedagogilor. Dar, ar fi să presupunem, în acest caz, că psihologii și pedagogii sînt de acord asupra naturii obiectului și a metodelor de cercetare! Acest acord însă nu există sau numai într'o măsură neîndestulătoare, pentru problema de față.

Noi, din parte-ne, nu numai că credem, dar ne încumetăm a afirma că știm cumcă omul are o menire supra-fizică, *istorică*, și că avînd în vedere această menire, se poate întemeia o tehnică socială care să înlesnească o organizare rațională a comunităților omenești.

Aci e vorba de nici mai mult nici mai puțin decît de puterea omului, *a individului uman*, de a transforma societatea într'un instrument, deci într'o operă a artei umane, în vederea înfăptuirii acestui scop „*metafizic*". Individul creator de valori umane cari depășesc natura: iată problema ce ne preocupă. Acest individ creator, *artistul*, nu e încătușat în mașina socială, ci el o organizează și o pune în funcțiune în conformitate cu idealul său.

Nu enunțăm aci o problemă nouă, ci vrem să verificăm și să lămurim una veche. Ca punct de plecare am ales acea afirmație a lui Guy de *Maupassant*, mai clară și accesibilă tuturor în simplicitatea și realismul ei decît teoriile filosofice, spunînd că individul e izolat într'o singurătate sufletească fără nădejde de evadare. Dacă ar fi așa, toată teoria noastră ar fi răsturnată, ar fi una din multele încercări zadarnice de a rezolvi opoziția între individ și societate.

II

De obiceiu vorbim de izolare și singurătate cînd sîntem lipsiți de societatea altor oameni. Dar în lipsă de oameni, ne mulțumim și cu tovărășia de animale pentru a nu ne simți „singuri". Astfel se istorisește de prizonieri cari se împrietenesc cu un șoarece, un șobolan sau chiar cu un păianjen pentru a scăpa de singurătate. Omul este deci un animal social. Lui nu-i place singurătatea, izolarea. Dar nu numai că nu-i place singurătatea, ci ea îl poate zdruncina sufletește pînă la nebunie chiar. In cazul descris de *Maupassant* nu e vorba de o astfel de izolare; ci omul, trăind în societate și în contact neîncetat cu ceilalți oameni, ajunge totuși, prin reflexiune asupra stărilor sale sufletești și a posibilităților de a le comunica altora precum și de a înțelege stările sufletești ale altora, la concluzia că este singur, izolat sufletește de ceilalți. Dacă ar lipsi deci reflexiunea asupra problemei comuniunii, omul nu s'ar putea simți izolat și singur.

Se mai vorbește de singurătatea *oamenilor mari*, a *geniilor*: „Luceafărul" lui *Eminescu* ne înfățișează această problemă a singurătății geniului. Pe cînd *Maupassant* arată că, dacă ne gîndim bine, orice om e izolat sufletește (am putea adăuga că orice ființă vie trăește închisă în lumea ei subiectivă), *Eminescu* sustine că geniul este singur, „nemuritor și rece", pe cînd ceilalți oameni trăiesc în cercul lor strîmt și nu pot înțelege gîndirea geniului solitar. Dar, la această cunoaștere „Luceafărul" ajunge după ce încearcă în zadar să intre în comuniune cu un suflet omenesc de rînd. Deci, abia cînd un individ uman experiează comuniunea cu semenii săi și-și dă apoi seama că nu e înțeles pe deplin și nici nu-i poate înțelege pe ei așa cum ar vrea să-i înțeleagă, se naște acel sentiment de izolare, de singurătate. Și cu cît un om e mai superior, mai original în felul său de a gîndi și simți, cu atît mai greu va putea fi înțeles de alții, cu atît mai sigur se va simți, *dar și cu atît mai arzătoare și intensă va fi dorința sa* de *a se face înțeles de ceilalți oameni*; el va căuta și găsi forme de expresie cari să redea stările sale sufletești și să-i facă pe ceilalți oameni să simtă la fel cu dînsul. In aceste forme de expresie se îmbracă produsele artelor, în cari se oglindește felul de simțire și gîndire al geniilor.

La omul de rînd deci, clipele de reflexiune asupra „singurătății" sale nu sînt decît întîmplătoare, ivindu-se în urma unor decepții în prietenie sau dragoste; la geniu, sentimentul de singurătate, după ce se naşte printr'un fel de revelaţie, dăinueşte toată viaţa, dar e însoţit de străduinţa continuă de a evada din singurătate prin crearea de opere de artă menite să comunice altora starea sufletească proprie.

Şi aici e toată tragedia geniului: pentru a se cunoaşte pe sine, el are nevoie să fie cunoscut şi înţeles de altul.

In Scrisoarea a V-a (Dalila) zice *Eminescu*:

E un demon ce 'nseteazǎ după dulcile-i lumine,
C'acel demon plînge, rîde, neputînd s'auză plînsu-şi,
Că o vrea spre-a se 'nţelege în sfîrşit pe sine însuşi..."

Omul de rînd nu e pretenţios, el se mulţumeşte cu posibilităţile de înţelegere prin graiu şi gesturi, aşa cum i s'au deschis în cursul desvoltării sale psiho-fizice. In „cercul său strîmt" mijloacele de expresie sînt tipizate şi reglementate, astfel că omul arareori va fi pus în situaţia să se plîngă de singurătate. In familia sa, în clasa sa socială, în profesiunea sa, individul găseşte la semenii săi înţelegerea ce-l satisface, comuniunea ce-i înlesneşte să-şi formeze şi să-şi păstreze identitatea Eului propriu, adică să se 'nţeleagă pe sine însuş.

Dar, dacă geniul reprezintă, din acest punct de vedere, o excepţie în toate timpurile şi locurile, se poate întîmpla ca şi oamenii de rînd să fie ameninţaţi de crize. Cînd „cercurile strîmte" în cari se nasc şi trăesc se sfarmă, cînd organizaţia familială e zdruncinată, cînd între clasele sociale se ivesc lupte, cînd „normele sociale" încep să se clatine, numărul indivizilor cuprinşi de sentimentul singurătăţii sporeşte. In astfel de timpuri a enunţat *Protagoras* formula că „omul este măsura tuturor lucrurilor", în astfel de timpuri *Nietzsche* şi-a făurit teoria „supra-omului" şi *Stirner* a scris „Individul unic şi proprietatea sa", un catehism al anarhismului.

Sentimentul izolării şi singurătăţii poate deveni astfel, prin generalizarea sa, o adevărată epidemie, ameninţînd comunitatea cu disoluţia. Această nebunie colectivă nu poate dispărea decît prin o nouă aşezare a societăţii, o nouă închegare a „cercurilor" în cari individul înţelegîndu-i pe alţii să se înţeleagă iarăş pe sine.

Secolul al XIX-lea a fost bîntuit de o astfel de criză provocată de propaganda Internaţionalei iudeo-comuniste. După războiul mondial izbucniră revoluţii, avînd acest caracter de anarhizare socială, pînă ce în sfîrşit *fascismul* şi *naţional-socialismul* săpară celor două comunități europene, italiană și germană, un nou făgaș. Aceste noui forme sociale sînt opera unor bărbați geniali, *Mussolini* și *Hitler*, cari căutară și găsiră în ea expresia simțirii și gîndirii lor politice. Și ei, ca și ceilalți oameni ai vremii lor, fură izbiți și zguduiți de sentimentul singurătății. Dar în acelaș timp în mintea lor s'a deslușit imaginea unei comunități menită să pună capăt frămîntărilor anarhice și s'a născut totdeodată năzuința de a o înfăptui, de a demonstra semenilor lor posibilitatea organizării unei astfel de comunități.

Ei au procedat cum procedează marii artiști. Prin graiu viu și prin scris au zugrăvit înaintea fraților lor icoana patriei înviate. Prinși de vraja acestei imagini, oamenii i-au urmat, au acceptat noua ordine și astfel s'au născut și au crescut cele două State totalitare.

Aceeași oameni cari odinioară se luptau și se sfîșiau întreolaltă, cari se urau de moarte, azi se înțeleg, se iubesc și alcătuesc o comunitate umană cît se poate de perfectă. Se 'nțelege că cei doi reformatori n'au creat aceste forme sociale din elemente complet eterogene și ostile, ci condițiunile pentru noua așezare politică erau date prin omogeneitatea substratului biologic și psihic. Celelalte arte: literatura, muzica, pictura, sculptura și arhitectura creaseră unitatea spirituală italiană și pe cea germană. Fără Dante, Petrarca, Michel Angelo, Machiavelli etc., nu s'ar fi putut naște Statul fascist, cum nici cel național-socialist fără Goethe, Schiller, Beethoven, Bismarck. Nu un om genial, ci o serie de oameni geniali frămîntă și modelează sufletele individuale prinzîndu-le într'o comunitate și dîndu-le mijloace de comunicare pentru a se înțelege întreolaltă, pentru a scăpa de sentimentul de izolare și singurătate. Suferința omului genial obsedat de sentimentul singurătății și zbuciumul său de a sfărîma zidurile izolării desvăluindu-și prin opera de artă viața sufletească, le deschide și celorlalți oameni noui posibilități de înțelegere reciprocă, de comuniune sufletească mai profundă. Artiștii geniali rafinează mijloacele de comunicare și înlesnesc altora cunoașterea de sine, descoperirea unor regiuni necunoscute ale sufletului lor propriu.

Poeții îi învață pe tineri a iubi, făcîndu-i să înțeleagă și să simtă toate plăcerile și durerile sufletești ale dragostei, pictorii ne învață a descoperi și gusta frumusețea armoniei și a colorilor, muzica ne răscolește și mlădiează sufletul făcîndu-l sensibil pentru ritmul vieții, marii reformatori sociali ne deschid simțirea pentru dragostea de patrie şi neam, îndulcind egoismul individual şi înlesnind cooperarea şi solidaritatea socială.

Singurătatea nu este un fapt psihic originar, o dată nemijlocită a conştiinţei, cum vreau să ne convingă subiectiviştii. Sentimentul singurătăţii se poate naşte la om abia după experierea comuniunii, deci după naşterea sufletului individual în şi prin comunitatea umană. Susţinem deci primatul comunităţii faţă de individ. Individul, născîndu-se biologiceşte ca individ, intră nemijlocit în procesul dialectic, în înlănţuirea comuniunii cu semenii săi. El nu porneşte dela cunoaşterea de sine, dela conştiinţa de sine, ci dela cunoaşterea semenilor săi, începînd cu cei ce-i sînt mai aproape. Această cunoaştere dobîndită prin comuniune, este condiţiunea şi baza pentru formarea conştiinţei de sine.

Nu tăgăduim că există şi stărue *instinctul de conservare proprie* a individului; acest instinct, însoţit însă şi de instincte altruiste (instinctul matern de pildă), îşi are explicaţie şi rostul în ordinea biologică. Dar cunoaşterea de sine, care, în gradul ei cel mai înalt, ni se înfăţişează ca libertate a persoanei umane, se naşte abia ca rezultat, ca termen final al procesului dialectic prin care se constitue şi se desăvîrşeşte comunitatea umană.

Tipul ideal şi suprem al persoanei umane libere şi autonome, al conştiinţei de sine ajunsă la treapta cea mai înaltă este *omul genial*, artistul creator. In sufletul acestuia sentimentul singurătăţii îşi dobîndeşte cea mai adîncă intensitate, dar în acelaş timp se manifestează cu putere nestăvilită şi tendinţa de a evada din singurătate şi de a descoperi noui mijloace pentru a intra în comuniune sufletească cu ceilalţi oameni.

III

Şi la noi ca şi în Italia şi Germania, apăru un reformator genial: *Corneliu Zelea-Codreanu*. Sufletul lui fu străbătut pînă în adîncuri de imaginea unei comunităţi romîneşti închegate pentru vecie într'o unitate desăvîrşită. In cartea sa *Pentru Legionari*, carte ce va rămînea peste veacuri izvor nesecat de învăţătură şi îndrumare spirituală pentru tineretul romîn, *Corneliu Codreanu* ne descrie cum imaginea Patriei Romîneşti a germinat în sufletul său, s'a limpezit tot mai mult, împingîndu-l cu putere nestăvilită la faptă creatoare.

In plină conştiinţă a greutăţilor ce va avea de înfruntat, în plină conştiinţă a puterii duşmanilor, Căpitanul a pornit cu o mînă de tineri lupta de desrobire a neamului romînesc. N'a pornit-o cu un program teoretic, demagogic, făgăduind realizarea repede de reforme politice și sociale, ci a pornit-o cu *fapte pilduitoare*. Aceste fapte, exemplul viețuirii sale de fiece clipă în văzul tuturora, săvîrșiră marea minune a prefacerii adînci a sufletului tineretului. După pilda lui, tineretul se desprinse din cercul îngust al familiei, din legăturile unor prietenii obișnuite întemeiate pe înclinațiuni comune pentru petreceri, artă și studii, și fu prins în vraja idealului de muncă și jertfă totală pentru clădirea unei Romînii eterne.

Nici vorbă nu poate fi să schițăm chiar numai aici povestea vieții legionarilor, frămîntările lor, bătăliile lor, și marea, grozava și cutremurătoarea lor jertfă pe altarul Patriei. Și aceasta au înțeles toți Romînii și încep a înțelege chiar cei mai înverșunați dușmani ai Romînilor că numai jertfa legionară a mîntuit Țara în aceste vremuri cînd se hotărăște pentru lungă vreme soarta națiunilor europene.

Singur, frămîntat de griji pentru viitorul Romîniei, la început neînțeles și dușmănit de marea mulțime, geniul lui Corneliu Codreanu sfarmă zidul izolării și găsește drumul spre a se face înțeles de alții. In acest fel comunitatea romînească își ia ființă și va dăinui puternică și nepieritoare.

TRAIAN BRĂILEANU

Refugiații

Acest articol n'a putut să apară în precedentul număr, fiind scos în întregime de cenzură, cu mențiunea „această problemă nu poate fi discutată acum".

Deci, după două luni dela evacuare, vechiul regim nu admitea nici discuția chestiunii refugiaților. (N. R.).

De două luni s'a ivit o nouă problemă pentru Statul romîn, acea a refugiaților. Pînă acum s'au acordat ajutoare refugiaților dar deslegarea definitivă nici n'a fost schițată.

De vreme ce nu se vorbește oficial despre refugiați mulți au început a crede că problema s'a și rezolvat, iar cei molestați în fiecare zi de oamenii aceștia pribegi și nenorociți, și-o spun deschis: „Refugiații ăștia sunt o plagă a societății, un microb care trebue înlăturat. Au venit cu sufletele lor zdrobite între noi și ne vor distruge și sufletele noastre".

După două luni încă nu s'a publicat măcar numărul total al refugiaților, ce pierderi s'au înregistrat, ce ajutoare s'au acordat.

Orice discuție asupra refugiaților întîmpină deci mari greutăți. Noi, însă, n'am fost învățați a ne opri în fața greutăților reale. Noi am considerat totdeauna comunitățile omenești ca entități vii. Problemele vitale ale comunității nu pot fi deci rezolvate decît armonic cu *întreaga comunitate*. Cea mai mare greșală am comite-o închipuindu-ne că o problemă atît de vitală pentru neam ar putea fi deslegată de un singur om, oricît de „nou" sau „genial" ar fi el, sau de un comisariat, cerc, societate sau așa ceva.

Hotărîrile nu pot fi luate decît de neamul întreg. Dar pentru aceasta toate datele problemei trebuesc comunicate întregului neam. Așadar, cu cît mai multe adevăruri vom reuși să spunem cu atît mai mare va fi folosul și rodul ce-l vom culege pentru rezolvarea problemei.

Imprejurările și modul cum s'a evacuat Basarabia și Bucovina de Nord dovedesc îndeajuns că clasa noastră conducătoare n'a înțeles deloc datele problemei refugiaților, actiunea de evacuare și cea de plasare sistematică. Modul cum s'a încercat rezolvarea problemei ulterior de către *aceiași oameni*, cari n'au înțeles la timp situația, dovedește incapacitatea lor de adaptare la necesitățile de viață ale neamului. Mai mult: se declară cu un cinism fără seamăn că prevederea unor astfel de probleme era dincolo de marginile oricărei închipuiri [1]. Să vedem:

a) *Acțiunea de evacuare* e un lucru atît de necesar și de important în vreme de războiu încît e o crimă națională să nu ai prevederea să o concepi și să o execuți. In vremuri de acestea, fiecare Stat își ea la graniță măsurile de prevedere. Măsurile de evacuare le iau și Statele mari și puternice, dar încă Statele mărunte, cînd e dovedit că, în conflagrațiile dintre marile puteri, ele au fost întotdeauna în pericol. Germania, Franța și Italia, cu toate că se găseau la adăpostul celor mai formidabile fortificații ce se pot închipui, au evacuat zone întregi dela frontieră. Noi ne-am trezit în ultimul moment fără nici o pregătire, cînd erau „probleme mult mai mari" de rezolvat și nimeni nu se mai putea ocupa de evacuarea Basarabiei și Bucovinei. A fugit cine a putut și cu ce a putut.

---

[1] *G. Tătărescu*, Evacuarea Basarabiei și a Bucovinei de Nord.

Bunurile instituțiilor au rămas în întregime în mîinile Rușilor. Bineînțeles Rușij le vor evacua din vreme, cu toate că au mai puține motive de teamă decît ar fi trebuit să avem noi. După informațiile pe cari le avem Rușii au și început a lua măsurile de siguranță și prevedere care au lipsit oamenilor noștri politici.

b) *Acțiunea de plasare* a instituțiilor și persoanelor evacute, trebue pregătită și ea din vreme. Nicj aici nu s'a prevăzut nimic, deoarece, la două luni dela evacuare, încă nu s'a întreprins o ac- parte din personalul evacuat. Țăranii, muncitorii, meseriașii, func- țiune de plasare sistematică a refugiaților. Fiecare e lăsat să se îngrijească cum știe. Statul „întrebuințează" în mod provizor o Instituții reduse numai la personal așteaptă de două luni să li ționarii particulari, profesoniștii liberi, au rămas în voia soartei. se dea un *sediu*, mii de familii cutreeră țara pentru a-și găsi un azil pentru iarnă, mii de oameni nu pot ocupa nici un serviciu căci au pierdut toate *actele*. Sunt atîtea probleme de care nu se ocupă nimeni.

La noi nu există un oficiu special pentru interesele refugiațiolr, nici măcar unul care să se ocupe cu funcțiunea permanentă a mișcărilor de populație, așa cum există în Germania de pildă. A existat și la noi problema, oare azi e și mai acută a colonizărilor, dar ea s'a pus întotdeauna sporadic și superficial ca tot ce a trecut prin mîna clasei noastre conducătoare. Pentru a înlocui pe cît e cu putință aceste lipsuri au venit în ajutorul refugiaților asociațiile de binefacere în frunte cu Crucea Roșie. Ziarul „Universul" a deschis o chetă, Cercul Bucovinenilor din București, alte instituții publice și particulare, au acordat ajutoare reale. Ajutoarele acordate sunt desigur foarte folositoare, dar numai cu ele nu se poate rezolva problema.

Statul care trebue să deslege această problemă, a venit, pînă acum, chiar în urma societăților de ajutorare, căutînd să controleze activitatea acestora, îndeplinind, așa dar, un rol mai de grabă polițist decît rezolutoriu.

Nu avem intenția de a discuta, aci, binevoitoarea operă de ajutorare a refugiaților, dar pentru că s'a pus și problema unei coordonări a activității Societăților de binefacere, coordonare care încă nu e realizată, trebue să facem o mică observație care, sperăm, va fi folositoare.

Pentru că nu există nici pînă azi un *sistem just de ajutorare*, a refugiaților și ajutoarele cele mai bune se obțin prin intervenții la București, mulți dintre refugiații plasați în provincie au rămas fără nici un ajutor și nici o grijă dela nimeni. Era, deci, natural ca un mare flux de refugiați să invadeze Bucureștii căutînd ajutoare. Asta pe deoparte dă mult de lucru celor dela București și face cu neputință, aproape, controlul și repartizarea justă a ajutoarelor disponibile. Intr'al doilea rînd însuși sistemul acesta e defect. Orice operă de ajutorare, trebue să devină un motiv de coeziune națională. Am putea lua ca pildă *Ajutorul de iarnă* german (Winterhilfswerk). Dar sistemul inaugurat la București — și asta desvălue lucruri mai profunde — e cu totul demoralizant [2]. Și dragostea cu care au fost primiți refugiații la început, dispare cu timpul, și asta tot din cauza tergiversărilor și a sistemului.

Așa nu mai merge!

Orice om lăsat în voia soartei fără putința de a-și găsi un rost, nu poate deveni decît un element dezagregant pentru societate. Și azi sunt zeci de mii de oameni, plini de vigoare, cari șomează cerînd ajutoare și cutreerînd țara în preajma iernei, și tocmai în vremea cînd e nevoe de mai multă muncă, ordine și economie.

Așa nu mai merge! Așa înaintăm cu pași gigantici în neprevăzutul pe care noi l-am prevăzut întotdeauna, dar care pentru cei datori să-l prevadă a fost ceva „dincolo de marginele oricărei închipuiri".

Ne reamintim cum după războiul trecut, în acelaș fel democrația romînă a tergiversat problema invalizilor, văduvelor și orfanilor de războiu. Dar de ce și azi această situație?

In Statul democratic de eri de vină erau în primul rînd oamenii. Pentrucă *oamenii* din elita societății formează *substratul moral, forța de coeziune și propășire*, nu *principiile*. Cei ce vorbesc de *înnoire*, trebue să știe că *omul nou*, nu e tot una cu *omul înnoit*. Intrebuințînd aceiași oameni, cari ai văzut că te duc la peire, și înnoind firma, în adîncime nu ai schimbat nimic. Lucrul acesta se vede clar în cazuri de acestea unde e pus la încercare *spiritul de colectivitate* al oamenilor înnoiți și reacționează din adîncuri *spiritul individualist* al democrației politicianiste. Problema refugiaților e o rană a întregului neam, ea nu e un *cîștig* sau o *pagubă personală* a nimănui, deci nu s'a pus pe rol. Şi în situaţia de azi chiar dacă se punea, nu se găsea cine să o rezolve, căci oamenii clasei noastre conducătoare nici nu pricep măcar problemele de ordine socială.

---

[2] A se vedea și articolul *Refugiații* de Stelian Popescu. Universul din 25 Aug. c.

Nimic nu dovedeşte mai bine toate acestea, decît ceeace s'a făcut pînă azi cu privire la refugiaţi.

a) *Pe teren moral*, refugiaţii devin un element de dezagregare nu de întărire a unităţii naţionale — cum ar fi trebuit să se întîmple într'un Stat nou şi totalitar.

b) *Pe teren economic*, refugiaţii devin o sarcină în plus peste cele ce le mai avem. Pe de o parte veniturile ţării au scăzut, pe de altă parte refugiaţii, cari ar putea într'un Stat totalitar, prin capitalul de muncă pe care-l reprezintă, să compenseze parţial, aceste pierderi, încarcă dimpotrivă şi mai mult economia naţională. Mii de oameni cari nu mai produc nimic, dar cari nu pot fi lăsaţi pe drumuri, sunt întreţinuţi din ajutoarele rupte dela gura funcţionarilor şi muncitorilor, ca nişte şomeri ai unui imperiu democratic.

c) *Pe teren politic*, Statul a intervenit pentru a-i legitima pe refugiaţi, a-i întreba cum şi-au aranjat treburile şi a controla activitatea societăţilor de binefacere. Nu se face o politică de îndrumare, totalitară, ci o politică poliţistă. E ştiut însă că ori ce sistem poliţist, nu crează niciodată nimic, nu cucereşte, nu creşte organic, căci rolul politicei poliţiste e de a consfinţi o stare dată anterior sau de a distruge o stare dată. E foarte interesantă legătura care se vede aci între democraţie şi poliţism. *Legea* — căci orice deslegare capătă o formă legală în Stat — *nu îndrumează o activitate organică creatoare* ca în Statul totalitar ci opreşte sau cel mult *consfinţeşte o situaţie anterioară*. Deci şi cu privire la refugaţi Statul pînă acum a consfinţit activitatea particulară, venind totdeauna în urma faptelor.

Prima concluzie este deci că noul Stat romînesc, cu tendinţe declarate de a se încadra în ordinea totalitară a Europei, trebue să pornească imediat la *înlocuirea tuturor oamenilor* cu funcţiune politică *cu oameni noi, nu înnoiţi*. Cu cît mai tîrziu se va face aceasta, pentrucă se va face neapărat odată, cu atît mai mari vor fi greutăţile în rezolvarea tuturor problemelor ce se pun, inclusiv arzătoarea problemă a refugiaţilor.

Şi totuşi, chiar în situaţia de tranziţie prin care trecem, anumite măsuri trebuesc luate prin Stat pentruca refugiaţii să nu devină, mai curînd decît ar putea cineva prevedea, un pericol de Stat.

1. Statul să plaseze imediat în posturile libere pe rufugiații neplasaț, pe principii de dreptate nu prin nepotism. Pentru a nu se încărca sarcinile Statului, se vor plasa refugiații în primul rînd în comerț și industrie, aplicîndu-se legea pentru romînizarea industriei; respective introducînd noi posibilități legale.

2. Să se colonizeze, imediat agricultorii refugiați pe terenurile rurale pe care evreii sunt nevoiți să le părăsească imediat, dîndu-li-se toate posibilitățile de a-și reface gospodăriile.

3. Să se plaseze muncitorii și meseriașii refugiați în instituții particulare și de Stat.

In genere va servi de model metoda germană de rezolvare a problemei șomajului intelectual și muncitoresc, nu metoda simplistă a democrației engleze. Refugiații se vor organiza sub controlul Statului pentru a-și susține interesele lor.

Totul depinde însă chiar azi de *cine* va fi pus să rezolve problema și de *autoritatea ce i se va da* pentru a impune executarea hotărîrilor luate.

GEORGE MACRIN

Despre bunătate

D-lui Vasile Iasinschi

A fi bun este în firea omenească: bunătatea nu este dincolo de noi ci în noi ca ființă spirituală, este odată cu omul făptură a lui Dumnezeu. Omul o poate pierde sau cîștiga adică se poate înrăi sau deveni mereu mai bun; omul o poate pierde sau cîștiga după calea pe care umblă.

Bunătatea nu poate veni din nimic și nici din întunerecul făpturei noastre căzute. Bunătatea este expresia ființei reinăscute, a prezenței duhului viu în noi, semn al originei noastre nepămîntene.

Intrucît omul este al lui Dumnezeu întru atît are în sine bunătatea. Dumnezeu viu în sufletele noastre îndreptățește și face posibilă bunătatea. Omul cunoaște această stare lăuntrică numai mergînd pe căile adevărului. Prin bunătate omul este mai om și culege urma pașilor lui Isus.

Bunătatea nu poate fi aparentă, adică nu poate fiinţa în anumite gesturi ale noastre. Bunătatea nu poate fi o stare a omului politic, a omului social, ci a omului duh. Viaţa noastră obştească are multă ornamentaţie; trăim prea mult prin „gesturi" şi mai puţin prin atitudini interioare. Dacă mina noastră nu este legată de inimă, atunci orice sens, orice conţinut dispare; aşa e şi cu bunătatea; in locul ei se aşează ipocrizia. Cineva poate respecta legea şi faptul după cerinţele ei, aceasta însă nu dovedeşte întotdeauna că este bun.

Bunătatea este rodul duhului; isvoarele ei sunt în adîncimele fiinţei noastre spirituale. De aci porneşte sensul ei, de aci îşi capătă tăria ca stare lăuntrică omenească. Om bun este acela care se situiază în centrul vieţii şi al lucrurilor, acela care cunoaşte adevărul aşa cum este, adică cunoaşte pe Dumnezeu. Aşezat şi îndrumat firesc omul simte in el isvoare de bogăţie şi frumuseţe neţărmurită. Orizontul său de viaţă are linia depărtărilor în cercul de lumină şi rod al cerului.

Cum se înfăţişează bunătatea? Cum o simţim acei dintre noi care trăim această stare sau o vedem în semenul nostru? Bunătatea este o stare morală complexă, alcătuită din împletirea a mai multe elemente. In felul ei de a se arăta, bunătatea apare în primul rînd ca o bogăţie, ca o *plinătate*. Omul bun nu este în lipsă aşa cum e cel pismaş. Omul bun este întreg, este plin. Bunătatea vine ca un val care inundă fiinţa noastră, ca un *prisos de omenie*.

Ce face ca omul prin ea să aibă un cuprins atît de mare? La temelia bunătăţii stă dragostea.; Centrul de radiere, sîmburele de creştere este dragostea. Nu poate fi cineva bun fără dragoste pentrucă ea este isvorul tuturor creaţiilor şi puterea întregii noastre existenţe.

Plinătatea pe care o găsim în bunătate vine în primul rînd în dragoste. Dragostea ne dă putinţa să trăim dincolo de noi, să trăim în altul sau altceva, să cuprindem totul. Dragostea ne dă putinţa să pătrundem adîncimi şi taine cari altcum ne-ar rămîne pe veci închise. Răul este alungat, este topit prin forţa sa pozitivă. Bunătatea vine cu dragostea şi trăirea în duh. Bunătatea creată din focul dragostei îmbracă tot ce atinge cu o lumină odihnitoare.

Cu toate aceste bunătatea nu se confundă cu dragostea. In această stare sunt cuprinse şi alte elemente. Bunătatea închează într'un mănunchiu, dragostea, blîndețea, mila și mîngîierea; toate sunt topite aci și alcătuesc o stare morală unitară.

In bunătate găsim blîndețea. Omul bun este blînd adică are un suflet catifelat. Cine se apropie de omul bun simte o plăcută senzație de căldură și mîngîiere, simte o putere binefăcătoare. Blîndețea este o completare firească a dragostei și rod al acesteia. Mai puțin activă decît dragostea, blîndețea în calmul ei nu este lipsită de putere creatoare ci dimpotrivă. Intr'o lume de protivnicie blîndețea vine ca un întăritor, ca o înseninare, lacrimă luminată.

Bunătatea, isvorînd din dragoste și trecînd prin blîndețe, se împlinește în milă și mîngîiere. Mila înseamnă suferință la suferință, la suferința altuia. Mîngîierea este acea stare lăuntrică legată de setea de mai bine în înțelesul luptei pentru alungarea răului și a durerii, luptă fără frîngere și fără asprime. Mîngîierea este o stare creatoare de bine, peste întunerecul care inundă. Mîngîierea este un leac al cărei isvor stă în sufletul nostru și prin care se săvîrșește un act exterior de binefacere.

Mîngîierea este prezentă în bunătate; o alcătuește parțial. Omul bun simte permanent nevoia de a înlătura durerea care seacă sufletul și mădularele omului, de a-i curăța ființa de poveri, de a-l face să cunoască bucuria luminei. Omul bun cunoaște și trăiește o stare de permanentă sete de îmbogățire și înfrumusețare a mediului în care a fost sortit să-și poarte pașii vieții sale.

Viața este așa cum o cunoaștem cu toții: plină de întorsături, de contradicții, de apăsări și asperități. Viața ne face să sîngerăm pentrucă este colțuroasă și cu drumuri întoarse. Acela care trăiește bunătatea, care simte vibrația și căldura ei, are darul de a îndruma și de a împăca contradicțiile, are darul de a rotunji asperitățile și ușura durerile. Omul bun nu numai că nu le aduce la viață, dar firea lui este făcută să le înlăture. *Omul bun modelează viața* după frumusețea ce a pus-o mîna lui Dumnezeu în inima ființei sale. Prin dragostea sa, prin blîndețea, mila și mîngîierea cu care este împodobit, acest om atît de rar printre noi, face să crească în preajma sa numai bucurie și îndemn.

Cel ce simte frumusețea și binefacerile bunătății nu poate să nu o dorească crescută.

Bunătatea în sinteza ei, ca stare morală unitară, este plinătate, este depășire. Aceasta se referă la omenia pe care o cuprinde și o exprimă. Bunătatea este o floare, este o esență a vieții morale și semn că suntem rupți dintr'o lume nepămînteană. Bogăția aceasta de viață lăuntrică se răsfrînge firesc ca un rod copt în afară. De aceea bunătatea este un centru luminos. Omul bun răspîndește în preajma sa, o atmosferă de bucurie și îndemn, o atmosferă de pace.

Omul, așa cum l-a lăsat Dumnezeu, închide în el frumuseți nebănuite. Numai să le știe lucra pînă ce urîtul nu-l îneacă.

Vaslui — Aprilie 1939.

ERNEST BERNEA

Problema muncitorului Romîn

Recunoaște azi toată lumea, desigur tardiv și inutil, că muncitorimea romînă a fost lăsată să crească la periferia vieții romînești timp de 20 de ani. A fost pare-se un blestem, ca în mod conștient și de multe ori voluntar, acest organism din trupul națiunii să fie eliminat cu consecințe cari nu au întîrziat să se producă.

Această mare greșală, care pe plan național se pecetluește cu un cuvînt care apasă greu pe o generație întreagă, își are desigur explicația. Lumii publice de odinioară apusă pentru totdeauna, muncitorimea nu i-a prezentat un interes politic, căci numărul acestei pături a societății romînești era disparent față de marile latifundii electorale rurale. Interesul social nu juca în favoarea lumii uzinelor și minelor, pentru că o înțelegere între capital și muncă implica adoptarea unor măsuri de oarecare dreptate socială, care stricînd un fals echilibru putea incomoda pe acei deprinși cu o situație mult avantajată. Problema nu putea fi privită prin prisma interesului național, căci sub mirajul Genevei și al spiritualizării titulesciene a frontierelor, Romînii au contat mai puțin chiar decît numărul lor, față de acel al minorităților, în preocuparea așa zișilor bărbați de stat falimentari astăzi.

La această miopie sau dezertare dela marile comandamente naționale a contribuit, cu o suspectă conivență, capitalul străin și înstreinat fie că venea de peste hotare, fie că era numit național. Intr'o epocă de materialism feroce, cînd toată activitatea omenească avea ca mobil banul, menit a-ți asigura o viață cît mai comodă, capitalul a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a-și mări profitul, ignorînd revendicările muncitorești cari nu erau exagerate decît în forma în care erau prezentate. Un conflict pe cît de surd pe atît de profund, s'a născut din vina organizării democratizate a societății romînești.

Cînd se va putea face lumină prin cercetarea amănunțită a cauzelor care au dus aici, desigur că se vor descoperi amprentele celei mai dizolvante instituții, francmasoneria.

Respinsă din ritmul vieții romînești, muncitorimea s'a apropiat timid de ideologii străine de noi, ca gîndire, ca interese și ca teritoriu. Cred că a sosit momentul să o spunem astăzi deschis, că muncitorul în general luat, nu avea priză față de nici o grupare politică romînească și deci față de statul romîn. El aștepta ca o ideologie necunoscută de el nici ca sursă și nici în conținut, să-i pregătească terenul spre o viață mai bună. Și atunci cînd mișcarea legionară a arătat că este preocupată de toate problemele sociale și deci în primul rînd de problema muncitorimii, el, lucrătorul a început a se trezi și a respira cu nesaț un reconfortant aer romînesc ozonizat. Dar a rămas o enclavă eterogenă în sufletul națiunii. Desigur că un stat totalitar romînesc nu poate lăsa un moment mai mult să dăinuiască o atare situație, pe cît de rușinoasă pe atît de primejdioasă. De doi ani s'a încercat o acțiune de apropiere și punere în drepturi a muncitorimii, prin elementele antilegionare, ale cărei rezultate le vom analiza într'un alt articol.

Fapt este că problema a rămas deschisă în întregul ei.

Ideile difuzate de teoria materialismului istoric și ambianța total materialistă în care am trăit ultimul sfert de secol, au fecundat concepția că sufletul nu joacă nici un rol în actul de producție. Capitalul, munca, materia primă și în ultimul timp conducerea, erau singurii factori necesari și suficienți pentru ca procesul de producție să fie asigurat. Se neglija, iar din miopie, tocmai cel mai important dintre factori, sufletul, care nu numai că este necesar, dar s'a dovedit că poate să-i substitue pe oricare din ceilalți cînd lucrează în toată intensitatea lui creatoare.

Timpul și mai ales evenimentele de istorică însemnătate care se succedă trepidant în vremurile noastre, au aruncat uitarea pe un fapt care proectează atîta lumină pe sufletul lumii muncitoare. Minerii din Saare au fost întrebați în 1935 dacă vor să se alipească de o Germanie încă plină de șomeri, sau doresc să rămînă într'o Franță în plină prosperitate industrială și deținătoare a aurului european. Și plebiscitul din Saare, isbind cu tîrnăcopul în toată construcția marxistă, a unit sufletul minerilor, a celor mai neîmpăcați cu soarta dintre lucrători, cu marele suflet polarizator al revoluției național-socialiste. Statul francez le asigura pîinea, iar cel german le promitea împlinirea devizei „piine şi libertate", şi s'au dus acolo unde îi chema destinul unei Germanii fericite. Nu trebue să trecem cu vederea că alegerea a fost făcută de lucrători cu tradiţie proletară de peste o sută de ani, din mijlocul cărora au apărut atîţea energumeni şi teoreticieni ai revendicărilor muncitoreşti, cari i-au putut molipsi total şi totuşi minunea s'a produs.

Cit suntem de avantajaţi noi, care avem o muncitorime abia de o generaţie desprinsă din mediul rural atît de conservator şi de romînesc, legat de pămîntul pe care-l lucrează de două mii de ani. Şi intr'adevăr s'a putut constata că ea se îndreaptă spre idealurile comune ale neamului cu uşurinţă şi se integrează cu cel mai neclintit spirit de jertfă în ritmul vieţii naţionale, cînd ştii că o cîştigi, dîndu-i tu întîi exemplu de muncă, de cinste şi de jertfă.

Deci trebue să-i dăm lucrătorului un ideal superior în viaţă ca să se simtă cot la cot cu celelalte categorii sociale în lupta pentru neam. Prin aceasta îl şi disciplinăm adică îi dăm îndreptarul moral de viaţă de care are atît de multă nevoe. Omul acesta lipsit pînă azi de forţa interioară capabilă a-l frîna în faţa tentaţiilor, îşi iroseşte mijloacele unei grele existenţe pe inutilităţi dăunătoare. Sunt şi vor fi zadarnice conferinţele antialcoolice şi tablourile morale, atît timp cît lucrătorii nu vor avea o disciplină interioară, împrumutată din marea disciplină morală a societăţii în care s'au integrat.

Astfel numai se poate creia o stare sufletească propice pentru a-l utiliza cu succes. Perspectivele unui cîştig proporţional muncii nu sunt suficiente a-l convinge să facă cel mai bun serviciu societăţii, ori cîtă grandilocvenţă vom dărui cauzei. A utiliza bine pe un lucrător înseamnă a-l pune în aşa stare sufletească şi materială, încît să lucreze cu maximum de randament. Pentru aceasta în primul rînd trebue să fie convins că el nu-şi închiriază munca, ci face un schimb de servicii cu ea, schimb pe care este dator a-l presta în condiţii optime. Cum poate însă ajunge la această convingere, dacă idealul naţiei îi este străin, dacă îi lipseşte elanul şi disciplina internă?

Şi randamentul optim este condiţia inoxaribilă a bunei noastre stări materiale. Este prea cunoscută deficienţa noastră în acest domeniu, pentru a nu aminti decît că în schimbul internaţional, oferim 13 onore romîneşti lucrate, pentru 1 onoră a străinătăţii.

Mai ales în noua situaţie creată prin victoria germano-italiană în Europa, chestiunea îşi dublează interesul. Rămaşi a face schimburi cu țările complimentare nouă economicește, dacă vom continua să răminem la randamentul scăzut de azi, ne vom pauperiza pînă la mizeria generală. Lucrătorul trebue să știe că salarizarea sa depinde în primul rînd de randamentul pe care va fi capabil să-l aibă și mai ales că prosperitatea întregii țări, rămîne o funcție primară a acestei prestațiuni de serviciu a fiecăruia dintre noi.

De aceasta depinde standardul său de viață. I-am dat carte, i-am făcut cunoștință în teorie cu civilizația, dar nu i-am putut da condiții bune de traiu. Zadarnice rămîn însă toate gîndurile bune de culturalizare a muncitorimii, cit timp nu este asigurată o bună existență materială; rezultatul va fi invers celui scontat, căci deschiderea orizontului spre noui necesități pe cari nu și le poate apropia, îl va ține într'o progresivă nemulțumire, dăunătoare și societății și propriului lui randament.

De altfel niciodată un progres artistic și cultural nu a fost posibil decit în cadrul unei prospere stări materiale și deaceea cred că „Muncă și voe bună" va reuși cînd vom avea un lucrător mulțumit de rodul muncii lui. Cînd vom ajunge la acest rezultat? Repetăm că muncitorul trebue făcut conștient că salarizarea variază cu randamentul său și anume după o curbă de corecțiuni dela proporțională, în avantajul muncitorului. Rămîne a preciza însă ce înțelegem prin muncitor.

După doctrina liberalo-capitalistă muncitorul este un individ care „trebue să cîștige după rezultatul muncii lui", iar după aceea socialistă „trebue să cîștige după nevoile lui". Una este perimată, cealaltă este exagerată. Lucrătorul nu poate fi privit de societate ca individ, ci ca o celulă socială cu obligațiile lui de cap al unei familii și atunci cred că este echitabil, că dacă muncește cu randament optim, trebue să i se asigure o existență omenească lui și familiei lui.

Luăm doi lucrători cu acelaș randament, primul necăsătorit și al doilea cu soție și copii; ei vor primi sensibil acelaș salar care, în cazul cînd împlinește strict nevoile primului, nu poate fi suficient secundului, iar dacă acestuia din urmă îi acoperă toate necesitățile, va fi comparativ prea mare pentru primul. Acesta își va descoperi noui nevoi și standardul de viață îi va creste, spre nemulțumirea și invidia celui cu familie.

In ambele cazuri, familistul va fi nemulțumit, nu va depune prea mult interes în muncă, randamentul va scădea și greutățile materiale se vor mări pînă la nenorocire. Dar mai cu seamă în primul caz, lucrătorul ori nu-și hrănește suficient familia și atunci noua generație nu va fi capabilă a munci nici cit cea de azi, ori el nu se hrănește pe el insuși și societatea nu are decît de pierdut din micșorarea explicabilă a randamentului său. In mod natural, va fi fericit dacă va avea cit mai puțini copii și aceasta ridică o nouă problemă. Odată cu desvoltarea industriei, creșterea populației a diminuat foarte mult în ultimii 40 de ani. Dăm mai jos variația creșterii la 1000 locuitori pe an în citeva țări industriale: *)

	Germania	Elveția	Anglia	Suedia
1891-1895	13,0	7,9	11,8	10,8
1896-1900	14,7	10,3	11,5	10,8
1901-1905	14,4	10,3	12,0	10,6
1906-1910	14,1	10,0	11,6	11,2
1911-1913	11,8	8,4	10,2	9,1
1921-1925	8,8	7,0	7,7	7,1
1926-1930	6.6	5,4	4,6	3,8
1931	5,8	4,6	3,5	2,3

Intr'o comunicare făcută la congresul internațional pentru studiul problemei populației, ținut la Roma în 1932 s'a pus cu privire la orașul Paris că „se constată în cartierele sărace muncitorești ale orașului că scăderea natalității este mai mare decît în cartierele bogate, renumite în lipsa de copii .

Desigur această scădere o întîlnim și la noi.

Consecințele s'au arătat dureros în Franța, a cărei inferioritate în răsboiul recent s'a datorat și acestei scăderi a natalității, cum a afirmat dealtfel mareșalul Pétain. Dar în afară de această gravă urmare, pauperizarea clasei muncitorești determină, prin scăderea populației intr'o anumită generație, un șomaj structural datorită lipsei de consumatori, generația tînără, în plină producție a generației mature.

Mai mult însă decît orice, o salarizare inechitabilă rupe echilibrul social și expune societatea la perturbări grave.

Ajungem astfel la necesitatea salariului social. Ce înțelegem prin aceasta? In interesul stimulării lucrătorului salarul de bază rămîne acordul, cu sau fără prime, adică cîștigul sensibil proporțional cu randamentul. La acesta se adaugă o indemnizație pentru fiecare membru al familiei, dar nu simbolică ci aproape suficientă pentru acoperirea cheltuelilor aferente. Această indemnizație poate fi mai puțin ca suficientă, pentru că diferența se poate

---

*) Revue internationale du travail, August 1933.

completa din salarul în acord, interesind astfel la lucru pe capul de familie. Asupra indemnizației de familie astăzi multă lume este de acord, ba chiar statul care era cel mai refractar pînă azi acestei idei, prin armonizarea recentă a salariilor funcționarilor publici, a introdus un simțitor spor de acest fel.

Cuantumul trebue să fie variabil pentru fiecare membru al familiei, mergînd crescînd în așa fel ca indemnizația celui de al șaselea copil să ajungă la cel puțin dublul primului, căci indemnizația oricum rămîne inferioară cheltuelilor de întreținere și deci pentru fiecare copil trebue să defalce din salarul propriu zis diferența necesară.

Pe de altă parte probabilitatea nenorocirilor familiare, boli accidente, moarte etc. crește peste proporționala cu numărul de copii.

In salarul social se impune însă respectarea unui anumit raport între cele două componente ale lui, în vederea menținerii unui bun randament. *)

Muncitorimea are dreptul și la o participare individuală sau colectivă la beneficiul întreprinderii unde lucrează. Este greu a preciza o normă generală de participațiune, pentru că raportul între beneficiu și numărul de lucrători este prea variabil între diferitele întreprinderi, iar altele nu dau chiar nici un beneficiu și atuncia am ajunge chiar la situația unei inechități de venituri, datorită numai unei intîmplătoare fericite sau nenorocite plasări. Aceasta ar duce la un exod al muncitorilor dela întreprinderile nerentabile spre cele rentabile.

Participarea la beneficii a lumii muncitoare este o idee care ajunge la biruință, dar normele trebuiesc studiate cu toată seriozitatea pentru ca rezultatele să nu fie contrarii celor urmărite.

După ce i-am asigurat o existență lipsită de griji vom putea trece la cultivarea sufletului și minții lucrătorului. Inerția întreprinderilor industriale este și va fi mai mare în acest domeniu decît chiar în acel al salarizărilor. Explicația nu e grea, dacă observăm că prin ridicarea standardului cultural, lucrătorul devine mai conștient și alte necesități nouă se adaugă la cele de pînă azi.

Unele comportări nu-și găsesc însă nici o explicație. Mari fabrici cu tot atît de mari beneficii conjuncturale, nu găsesc omenesc a pune la dispoziția lucrătorilor o cît de modestă cantină. O mare bancă care are conducerea unei industrii a refuzat, de pildă,

---

*) Acest tip de salorizare s'a introdus la Soc. Mica.

să acorde subvenția necesară bisericii lucrătorilor pentru luminări, undelemn de candelă și tămiie, sub cuvînt că întreprinderea abia poate plăti dobînda datorată. *)

Sunt fapte cari dacă nu se generalizează chiar pe o așa scară, totuși trădează o reavoință culpabilă a patronului față de orice inițiativă pe tărîm social. Desigur sunt și întreprinderi care au făcut și fac mult în acest domeniu și au și cules roadele unor prevăzătoare preocupări.

Nu ne putem compara însă cu ceeace s'a reușit în Germania și Italia; dar acolo totul se face sub impulsul statului și din înflăcărarea unei credințe. Iată, ca informație, textul primelor articole din legea de organizare a muncii germane :

„ART. 1. — In toate întreprinderile, proprietarul ca șef al întreprinderii (Fuehrer) și angajații ca personal (Gefolgschaft) lucrează împreună pentru atingerea scopurilor întreprinderii și pentru binele comun al națiunii și al statului.

ART. 2. — Șeful întreprinderii decide cu privire la personal în toate chestiunile care interesează întreprinderea, regelementate prin această lege. *El veghează la buna stare a personalului.* Acesta, la rîndul lui, este dator credință, în calitate de element constitutiv al comunității întreprinderii". **)

Cît de departe suntem ca concepție de viață, ca legislație și ca realitate, mai ales !

Acțiunea socială în sînul muncitorimii romîne, de care mă leagă doisprezece ani de muncă, constituie un subiect prea vast pentru a putea fi măcar schițat în acest articol. Insemnătatea ei este însă capitală pentru regimul social pe care, pe deasupra oamenilor, îl impun timpurile de azi.

Avem totul la dispoziție, material uman și posibilități materiale, pentru a face din lucrătorul romîn un exemplu pentru omenire.

Un standard superior de viață al sufletului, al minții și al trupului muncitorimii îl poate realiza însă numai o generație tînără care s'a înfrățit cu munca în disprețul banului și în spirit de jertfă

Altfel toate legile vor rămîne simple amintiri ale unor intenții lăudabile, dar numai intenții.

Ing. ION FOTIADE

---

*) Societatea Națională de Credit Industrial.
**) Das Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit.

Tinereţe fără odihnă

Altfel îşi trăiră bătrînii de azi tinereţea lor. Chiar cînd erau săraci, ei găseau totuşi un codru de pîine pentru a-şi astîmpăra foamea, un ciot de fag pentru a-şi încălzi odăiţa. Şi mai ales erau siguri că după lipsurile indurate în tinereţe vor găsi o ocupaţie şi vor putea întemeia o familie.

După războiul cel de patru ani se abătu marea urgie asupra copiilor noştri. Mulţi tineri n'aveau nici casă nici masă, iar viitorul se înfăţişa ca o întrebare chinuitoare. Ţara invadată de jidani, cari propăvăduiau revoluţie şi distrugere; politicienii semănau corupţie, jaf, demagogie deşanţată; porţile ţării erau larg deschise tuturor uneltirilor finanţei internaţionale, jidoveşti şi masonice. In faţa primejdiei de moarte pentru Neam şi Ţară a tresărit tineretul nostru, s'a strîns tot mai mult în jurul conducătorului lor, al Căpitanului. De atunci încoace ne-a fost dat să vedem tinereţe fără odihnă, tinereţe dăruită primejdiei, luptei, renunţării la plăceri. I-am văzut pe legionari muncind în tabere, alergînd zi şi noapte, prin ploaie şi soare, viscol şi furtună, urcînd munţi, străbătînd codri, pentru a trezi satele la luptă de desrobire şi înălţare a Neamului.

Tinereţe fără odihnă: din leagăn pînă 'n mormînt; din sînul cald al casei părinteşti, în lanţuri şi închisori; din verdeaţa codrilor şi lumina soarelui în şuerul gloanţelor şi bezna morţii.

Cînd te vei sătura, pămîntule, de sîngele şi carnea tineretului nostru? Cînd îi vei lăsa pe copiii noştri să se bucure de tinereţea lor, să guste fericirea odihnei întăritoare?

T. B.

Imbuibare şi sărăcie

Printre cele mai importante probleme ce vor trebui să fie deslegate în Romînia de azi sunt acele ale ordinei economice. Diferenţele mari dintre sat şi oraş, burghezie şi muncitorime, industriaşi şi lucrători stau în faţa noastră ca şi altă dată ca o realitate crudă şi grea de întrebări. Nu este acum intenţia noastră de-a ataca deslegarea tuturor acestor încurcate aspecte ale fostului stat liberal, care se opinteşte în spre o altă aşezare a lucrurilor. Voim numai să aruncăm o fugară privire asupra fenomenelor de suprafață, a peisagiului social — dacă e îngăduită expresia, pentru a oglindi lucruri ce le trăim și le simțim zilnic. Această oglindire pusă în fața statului național romîn ideal, va arăta clar ce imensă muncă ne așteaptă, ce enorme sforțări de voință, de disciplină cere neamul rominesc pentru a-și netezi un drum de trainică așezare. Optimiștii noștri, simpaticii noștri optimiști — „care dela patruzeci-și opt" — au tot crezut în fericite „învîrteli" au căzut la fund, deși li se pare că tot ei mai pot ceva... Adevărul este că sărăcia macină cele mai largi straturi ale națiunii, că exploatarea omului de către om își urmează cursul în mod bine regisat. Finanța internațională jidovească, spiritul corupt al rominilor deprinși cu îmbuibare, lașitate și venalism operează neturburat.

Am trăit doi ani în capitala unui stat de peste 40 de milioane locuitori și n'am văzut mașini atît de sfidătoare în eleganța lor ca cele din București. In fiecare seară la restaurante și în fața localurilor publice imense convoaie de automobile provoacă sărăcia mahalalelor, a omului muncitor, a țărănimii.

Cei ce pînă ieri vedeau Germania înfometată și strivită, deștepți nevoe mare, făceau următoarea comparație: „Ce bine e la noi, cum mîncăm noi și ce mănîncă Nemții!" Dar domnii care își lăudau masa nu se întrebau nici odată cîți sunt acei ce mănîncă așa de bine... Niciodată țăranul și muncitorul romîn — în medie — n'a mîncat hrana naționalizată a Germanului chiar din timpul războiului ci a fost totdeauna prost alimentat. Trebue să ne deprindem a spune adevărul. Este prima treaptă spre îndreptare. E zadarnic orice furt al propriei căciuli. Aceasta s'a adeverit.

Națiunea rominească este formată din țărani, din proprietari mijlocii. Elementul burghez, de proveniență recentă, în mare parte străin, nu poate fi nicidecum generator de viață nouă în Rominia. Deaceea punctul de plecare al statului legionar nu poate fi decît acel al proprietății mijlocii bazată pe muncă și care e condusă după norme de înfrînare a oricărei specule și exploatări. Cine crede că vom putea da naștere unui stat nou lăsind bursele să dirijeze ele piața rominească, iar capitaliștii să-și tripleze stocurile de bani prin simple operații făcute la bancă sau și în cafenea se înșală amarnic. „Trebue să refacem economia țării" — se spune de ani de zile. Dar nimeni nu vrea să înțeleagă, după celebrele cuvinte, că *„criza este a sistemului, nu în sistem"*. Toate încercările Romîniei însă au rămas în interiorul sistemului vechiu, neadaptat și mai ales condus de aceeași oameni. Este posibilă înfăptuirea ordinei totalitare de către oameni cu convingeri democratice și încă de calitate original-romînească ?

Nu este vorba, în noua așezare a statului romîn, numai de „naționalism integral" cum îl trîmbiță toată lumea. E vorba de-o reformă național-socială. Cît timp luxul și specula vor roade massele populare, cît timp statul nu va putea interveni pînă în ultima întreprindere pentru a crea o viață economică bazată pe realități, nu ne va ajuta deloc „naționalismul integral". E nevoe de un spirit de camaraderie și de comuniune din care să rezulte o colaborare organică, nesilită.

Sociologii noștri, cei mai mulți, își imaginează că prin educație profesională comercială vor da naștere comerțului romînesc. E un punct de vedere greșit, pentrucă nu vede problema în întregimea ei. O cooperativă sătească reclamă pe lingă un bun contabil și vînzător, o lume care crede în această cooperativă, o lume care contribue prin inițiative și sprijin. S'a dovedit în cursul acestui războiu că nu numai tehnica nouă învinge ci tehnica însoțită de un mare elan. Factorul acesta sufletesc este esențial. Va trebui să se formeze comuniunea sufletelor care își cunosc reciproc nevoile, dorințele și tendințele de viitor.

Intre anii 1925—35, liberalii au svîrlit sume imense, dînd împrumuturi pentru „întărirea clasei țărănești". Ei au spoliat țărănimea prin procente prea mari, ajungîd să compromită în bună parte agricultura. La mijloc era tendința capitalismului de a-și mări stocurile de bancnote. Nu interesa ce face țăranul cu banii, nu interesa dacă îi poate valorifica. Totul a fost bine cît timp s'a putut plăti procentele. In curînd însă s'a ajuns la faliment sau, mai bine zis, la scadența „unei fatalități istorice".

Să imaginăm un stat al parodiilor în care se inaugurează regimul totalitar — exemplul istoric nu ne lipsește... Parodia începe prin adoptarea unor forme : lozinci, statute, decrete, uniformă, salut, „ținută", autoritarism și alte asemenea chipuri de suprafață. Credința celor ce-o fac este că dau gata pe toți iar lumea e proastă, atît acea „încadrată" cît mai ales acea din afară care e proastă de-a binelea. Dacă de pildă se va spune că muncitorii vor avea o viață mai bună și că vor fi educați și mai ales „încadrați" într'o anumită organizație al cărei nume sună la fel cu al altor organizații (Muncă și voe bună) care au făcut minuni în Germania și Italia, aceasta ajunge. „S'a rezolvat și chestia asta"!

Pentru sociologie e unul din fenomenele cele mai interesante. Pînă unde și în ce forme este posibilă mistificarea vieții sociale reale ? Pină unde artificiul poate masca realitățile ? Toate „captările", toate devierile au fost încercate în România ultimilor ani. S'a dovedit însă prin puterea de luptă a legiunii că aceste încercări pot fi sfărîmate și îndepărtate.

Naționaliștii dela patruzeci și opt „buni patrioți" și alți iubitori de patrie nu pot înțelege sensul mișcărilor naționaliste de azi. Dacă acești naționaliști cam vechi și cu apucături democratice își închipue că pot da gata problemele sociale ale Romîniei de azi numai prin „naționalism" cad într'o greșală elementară. Alături de reforma națională trebue întreprinsă reforma socială. Nici nu putem concepe azi, în Romînia ciuntită, cu suprapopulație de intelectuali, cu o muncitorime secătuită de „elita" bancherilor internaționali, o reformă a statului care să creeze din nou prăpastii între clasele sociale. *Mișcarea legionară nu va permite nimănui să exploateze munca lucrătorului.*

In aceste cîteva fugare rînduri vreau să atrag atențiunea asupra marilor disproporții între aspectul claselor de jos și celor de sus. Este orașul București, de pildă, cu luxul său un oraș bazat pe realitate ? Nu este totul o mare fanfaronadă construită pe bază șubredă ? *Imbuibarea de-o parte și sărăcia de alta — acestea sunt fețele societății romînești de azi,* construită prin crimă, mișelie, mistificare și furt împotriva tuturor inimilor curate, împotriva oricărui spirit de reformă modernă și clarvăzătoare.

VASILE RUNCU

Ce a tăiat cenzura...

Numărul anterior al revistei noastre (Anul IV, Nr. 1) a fost cenzurat, scoțîndu-se întregi pasagii. Redăm mai jos pasagiile cenzurate.

Pag. 12 după rîndul 12 să se citească:

Constrîngerea prin forță brutală poate da aspectul unei ordine. Așa cum cineva crede a putea repara un ceas stricat aplicîndu-i o lovitură de ciocan așa cred unii „reformatori" sociali că pot îndrepta o societate desechilibrată prin „lovitură de Stat". Cînd nimeni nu mai îndrăznește să miște de teama călăului, cînd cetățenii sunt la închisori sau în mormînt, „ordinea și liniștea" e perfectă ! Așa își imaginează tiranii ordinea ideală !

Pag. 14 după rîndul 10 să se citească:

Tirani cruzi, în al căror suflet a pierit sentimentul dragostei și s'a șters icoana comunității ideale, țin mulțimea sub călcîiul lor, ucigînd și pruncii în fașă pentru a zădărnici apariția Mîntuitorului.

Pag. 16 rîndul 22 să fie citit: în acea utopică revoluție romînească..

Pag. 22 după rîndul 33 să se citească:

Azi însă încrederea în puterea ei a scăzut mult. Statele care încearcă să se salveze prin reforme legislative nu reușesc decît să agraveze starea de dezordine și de descompunere socială în care se găsesc. Legea a încetat azi de a mai fi un instrument de guvernare. Acesta e un adevăr ce nu mai poate fi tăgăduit de nimeni.

Pag. 24 la rîndul 35 să se adaoge: ...și sufletul Romînilor, în special al celor ce conduc.

Pag. 25 după rîndul 6 să se citească:

Poți să interzici printr'o lege o astfel de organizare. Aparatul administrativ este în stare să împiedice și să distrugă acest lucru.

Pag. 26 rîndul 3 să fie continuat cu pasagiul:

Legea prin urmare, nu mai poate fi considerată în timpurile actuale, ca un instrument de guvernare. Epoca ei a apus odată cu cea a liberalismului. Prin aceasta însă, nu vrem să tăgăduim orice importanță puterii legislative.

Legea își are funcțiunea ei într'un Stat, care nu poate și nu trebue să fie contestată de nimeni. Cu o singură condiție însă: să nu-și aroge alte funcțiuni în afară de acelea pe care le poate îndeplini. Legea trebue să se limiteze la un rol redus, acela de a organiza în amănunt instituțiile ce iau naștere în mod organic și de a interzice tot ce e potrivnic desvoltării vieții sociale.

REVISTA CĂRȚILOR

TRAVAUX DU XIV-e CONGRÈS INTERNATIONEL DE SOCIOLOGIE, BUCUREȘTI. Al XIV-lea Congres Internațional de Sociologie avea să se țină la 29 August 1939 la București. Din cauza evenimentelor el nu s'a putut întruni. Pregătit de către Institutul Internațional de Sociologie și de către Institutul de Științe Sociale al Romîniei, Congresul acesta avea să aibă o importanță deosebită. Au apărut pînă acum trei volume din lucrările prezentate sub formă de comunicări. *Seria B* cuprinde comunicări făcute asupra satului, seria *C*, asupra orașului, iar seria *D* comunicări asupra relațiilor dintre oraș și sat.

Planul publicațiilor congresului este mult mai amplu, dar el n'a putut fi înfăptuit decît în parte. Să sperăm însă că la proximul congres Internațional de Sociologie, sociologia romînească va fi reprezentată de către toți sociologii romîni pentru a se arăta odată, pe bază de adevăr, aportul acestei științe din partea Romîniei.

Comunicările sosite pînă acum la Congres vor fi grupate în mai multe serii de volume după principalele teme ce se vor desbate: Unitățile sociale, sat, oraș, raportul dintre oraș și sat, metodele sociologice, institutele de cercetări sociale, învățămîntul sociologiei și comunicări diverse.

Din volumul „Le village" subliniem următoarele comunicări · *Marc Bloch*, (prof. Paris), Types de structure sociale dans la vie rurale francaise; *Gunter Ipsen*, prof. Viena), Agrarische Bevölkerung; *Dr. Kleo Pleyer*, (prof. Koenigsberg), Die Kapitalistische Wirtschaft im Dorf.

Foarte importanta comunicare a d-lui *Pleyer* tratează problema economiei capitaliste la sat, arătînd, mai exact, rolul jidanilor în această economie. Pentru autor: „Intrebarea asupra capitalismului la țară a fost, chiar dela inceputul adevăratei desvoltări a capitalismului, o întrebare asupra jidanilor la țară". (Pag. 61).

La sfîrșitul comunicării sale d-nul Pleyer, după ce arată primejdiile economiei capitaliste introdusă la sate încheie cu următoarele: „Politica țărănească național-socialistă lucrează din 1933 la clădirea unei norme de viață rurală.. Odată cu eliminarea jidanilor dela sate capitalismul a pierdut purtătorul său principal". (Pag. 72).

Din această comunicare a profesorului german vedem că în Germania sociologia este știință și atunci cînd ajunge la concluzii anti-iudaice. Numai la sociologii romîni o astfel de sociologie se numește „lipsită de obiectivitate".

Asupra celorlalte volume cuprinzînd comunicări la Congresul Internațional de sociologie — vom mai reveni.

V. R.

RĂDULESCU-MOTRU, C. Timp și Destin, București, 1940, 254 pg. Lei 60. După războiul din 1914—1918, mai ales s'au înmulțit scrierile de *antropologie filosofică*. Unele cu mare răsunet, ca cea a lui Oswald Spengler, altele cu mai puţină răspîndire, dar poate mai cumpănite şi mai obiective, unele mai voluminoase, altele strînse în scoarţe mai apropiate. Cartea d-lui Rădulescu-Motru nu îmbrăţişează întreaga problemă, dar încearcă să ne dea cheia pentru deslegarea ei. Analizind termenii de „timp" şi destin", autorul înclină spre concepţia positivistă, care crede că omenirea îşi va putea făuri destinul prin raţionalizarea vieţii şi a ordinei sociale. Dar mai interesantă decît concluzia este expunerea însăşi a problemelor, limpede, curgătoare şi lesne de înţeles. E cartea unui savant scrisă pentru mulţimea doritoare să se adape la isvoarele ştiinţei.

T. B.

REVISTA REVISTELOR

EPHEMERIS DACOROMANA, vol. IX, Director Emil Panaitescu. Volumul al IX-lea al Anuarului Şcoalei Romine din Roma apare cu colaborarea d-lor: *Em. Panaitescu* (Prefazione); *Em. Condurachi* (Monumenti cristiani nell'Illirico; *Leon Ţopa* (La relaxione tra la forma di governo e l'organizzazione militare romana dai Gracchi ad Augusto); *Dimitrie Ciurea* (Le scritture latine nei Paesi Romeni); *Petru Iroaie* (Il canto popolare istroromeno); *T. Onciulescu* (G. Vegezzi-Ruscalla e i Romeni).

Prezentată în condiţiuni tehnice într'adevăr occidentale, Ephemeris aduce ştiinţei romîneşti aporturi care cumpenesec. Dacă Rominia ar fi cunoscută peste hotare în primul rînd prin astfel de lucrări s'ar evita multe aprecieri... căci nu sunt timpurile de azi de natură ca aruncarea unor cuvinte sunătoare („aceeaşi rasă, latinitatea" etc.) să înlocuiască producţii de valoare, rezultate de pe urma unei munci.

Deci, peste tot, numai munca noastră, capacitatea, talentul, acestea ne vor apăra.

ARHIVA, Anul XLVII, No. 1—2, 1940, Directori: Ilie Bărbulescu şi D. Găzdaru. Organul Societăţii Istorico-Filologice din Iaşi, „*Arhiva*" este una din periodicile cele mai vechi romîneşti. In acest număr colaborează: Petru Iroaie, Gh. Duzinchevici, Giuseppe Petrino, Maria şi Dimitrie Găzdaru, etc.

SPIRIT MILITAR MODERN, An. II Nr. 5-6. Director Lt. col. Const. Atanasiu. Puține publicații destinate unei categorii de profesioniști au reușit să se ridice la un nivel de prezentare ca revista de specialitate condusă de d. lt. col. Atanasiu. Este într'adevăr o problemă de cea mai stringentă actualitate la noi, aceea a formării unei armate moderne, utilizînd tot ce ar putea aduce știința de azi — și „Spirit Militar Modern" o face cu mare succes. Reținem din primul articol al acestui număr „Vremuri grele" următoarele: „Această Romînie reînoită va repara greșelile unei generații molesite de luxul și rafinamentul importat.

Romînia nouă, pe care o așteaptă Țara și străinătatea, este chezășia renașterii noastre".

Și mai jos „Aramata romînă își va face datoria complet, atunci cînd momentul va fi prielnic. Onoarea armelor romîne nu este atinsă. Alături de Germania, mai bine decît lîngă oricare alții, așteptăm desfășurarea evenimentelor în curs" (Redacția).

In numărul acesta semnează· *Traian Brăileanu*, Războiu și Războaie; general *A. Héroys*, Regiuni fortificate; general *V. I. Bădulescu*, Considerațiuni asupra educației tineretului în vederea războiului; *N. P. Smochină*, Militari romîni în Rusia; *lt. col C. Atanasiu*, Statele Majore; *Grigore Popa*, Sensul eroic al operii lui Nichifor Crainic. La rubrica „Actualități" citim articolele: Strategia clasică a fost devalorizată? de lt. col. C. Atanasiu; Spiritul militar al Rusiei Sovietice (Estul). Numărul e complectat de bogate recenzii asupra unor publicații italiene și germane din domeniul militar.

Revista Spirit Militar Modern contribue cu studii importante la pregătirea armatei romîne pentru o viață nouă. Și aceasta trebue subliniat cu toată căldura.

V. R.

„IMPRIMERIA" S. A. R.
BUCUREȘTI
Strada Matei Millo nr. 3
Telefon 5.43.45

7 Lei Exemplarul